

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

Poznań dn. 07. 08. 2022

prof. dr hab. Mariusz Derewecki

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Adres do korespondencji:

Os. Czecha 28/10, 61-287 Poznań

tel : 501049034

e-mail: dereweckimariusz@wp.pl

Zleceniodawca :

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina - pismo z dnia 25.04.2022 r. Zlecenie recenzji dokumentacji doktorskiej w formie dzieła artystycznego z opisem w przewodzie doktorskim Pani Katarzyny Lassak prowadzonym na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. (Dz. U. z 2021. poz. 478).*

Dzieło artystyczne

Dzieło artystyczne Pani Katarzyny Lassak w pełni powiązane jest z muzyką polską, a ściślej mówiąc z muzyką regionu podhalańskiego. Wiodącym elementem tego dzieła jest *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana Adama Maklakiewicza nagrany w listopadzie 2021 roku w Studio Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie wspólnie z Orkiestrą Polskiego Radia pod batutą Pawła Kapuły. Znakomitym dopełnieniem dokonania artystycznego są utwory tradycyjnej muzyki góralskiej regionu Podhala będących niewątpliwie inspiracją dla powstałego

wiosną 1952-go roku *II Koncertu*. Należy również nadmienić że w części tych utworów wykonywanych przez wielopokoleniowy zespół rodziny Lassaków, Doktorantka występuje nie tylko jako skrzypaczka, a jej udziałem jest również śpiew oraz gra na piszczałkach.

II Koncert skrzypcowy „Góralski” jest kompozycją mało znaną, być może z racji braku dostępności drukowanych materiałów nutowych , jednak przedstawia on według mnie dużą wartość muzyczną, instrumentalną i zdecydowanie jest godzien szerszego rozpowszechnienia. Tym bardziej przekonuję się o tym po kilkakrotnym wysłuchaniu wykonania Doktorantki. Można by pokusić się o stwierdzenie: *odpowiednia kompozycja w odpowiednich rękach*. Mgr Katarzyna Lassak zważywszy na wieloletnie, rodzinne tradycje związane z muzyką góralską znakomicie oddaje charakter utworu łącząc podhalańskie motywy utworu z klasycznymi elementami koncertu skrzypcowego. Ekspresyjne wykonanie Kandydatki świadczy o dużym temperamencie, jak też wysokich umiejętnościach instrumentalnych. Dzieło Jana Adama Maklakiewicza posiada wiele istotnych problemów tak pod względem technicznym jak i muzycznym wpływających na jakość wykonania. Kompozytor stosuje najróżniejsze techniki skrzypcowe wymagające od wykonawcy dużej sprawności obu rąk i wyobraźni muzycznej. Wykonanie doktorantki charakteryzuje się bogactwem pomysłów artykulacyjnych mających na celu przybliżenie wartości muzyki Podhala, to znów powrotu w odpowiednich momentach do klasycznego wydźwięku dzieła. Bogaty i różnorodny dźwięk, gdzie należy masywny, nasycony jest na zmianę taneczną ekspresją przybliżającą góralską żywiołowość, bądź odpowiednim dla realizacji wizji liryzmem. Umiejętność budowania napięć, prowadzenie pięknej frazy na dłuższych przestrzeniach świadczy o dużej wyobraźni, ale przede wszystkim o bardzo dobrym warsztacie skrzypcowym, bez którego przedstawienie tak ciekawej kreacji byłoby zdecydowanie utrudnione. Doktorantka operuje aksamitnym dźwiękiem w lirycznych tematach, nadaje odpowiedni kształt poszczególnym odcinkom frazowym co świadczy o bardzo dobrym opanowaniu przestrzeni między gryfem a podstawkiem, bardzo swobodnie porusza się w dynamikach od najcichszego piana do fortissimo, a jej dźwięk, niezależnie od charakteru danego fragmentu jest szlachetny i brzmiący. Szeroka paleta barw zaproponowanych w kreacji Kandydatki z pewnością uzależniona jest od wprowadzenia różnorodnych rodzajów wibracji których przykłady mamy w poszczególnych momentach dzieła, ale również, a może przede wszystkim od zróżnicowanych sposobów prowadzenia smyczka. Katarzyna Lassak wspólnie z dyrygentem Pawłem Kapułą i Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie stworzyli bardzo interesującą pod względem artystycznym kreację,

która mogłaby stanowić cenny materiał jako wzór do pracy nad tą niesłusznie zapomnianą kompozycją.

Część druga dzieła artystycznego pokazuje nam wielowarstwowość działań artystycznych Doktorantki i jej wszechstronność w dziedzinie muzyki. W materiale będącym nagraniem ludowych źródeł koncertu Jana Adama Maklakiewicza z rodzinną kapelą, *Muzyką Rodziny Lassaków „Heliosów”* z Zakopanego, jej udziałem są nie tylko wzorcowo, z dużą znajomością tematu wykonywane głosy (prym i sekund) na skrzypcach, ale z równym powodzeniem partie realizowane na piszczałkach, a także śpiewane.

Reasumując, mgr Katarzyna Lassak poprzez zaproponowany przez siebie kształt dzieła artystycznego wprowadza słuchacza w prawdziwie góralskie klimaty łączące muzykę podhalańską z muzyką poważną tworząc bardzo ciekawą i spójną konstrukcję, która w wydaniu płytowym czy koncertowym byłaby cennym materiałem w dziedzinie upowszechniania kultury.

Opis dzieła artystycznego

Opis dzieła artystycznego pracy doktorskiej Katarzyny Lassak składa się z pięciu rozbudowanych rozdziałów:

1. Jan Adam Maklakiewicz. Życiorys i twórczość.
2. *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana Adama Maklakiewicza
3. Nagranie z Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie *II Koncertu skrzypcowego „Góralskiego”* Jana A. Maklakiewicza.
4. Nagranie z Muzyką Rodziny Lassaków „Heliosów” z Zakopanego ludowych źródeł koncertu. Archiwalne nagrania *prymistów*: pradziadka Franciszka Lassaka „Heliosa” i dziadka Józefa Maciaty.
5. *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana A. Maklakiewicza na tle innych koncertów skrzypcowych inspirowanych folklorem górali podhalańskich.

a także wstępu, zakończenia, bibliografii, wykazu przykładów nutowych, ilustracji i tabel oraz aneksu.

W pierwszym rozdziale autorka przybliży sylwetkę Jana A. Maklakiewicza, jego drogę artystyczną jako kompozytora, pedagoga, dyrygenta chórów, organisty, publicysty muzycznego i działacza stowarzyszeń muzycznych, oraz charakterystykę twórczości kompozytora na przestrzeni całego okresu działalności.

Rozdział drugi omawia genezę powstania utworu wraz z pierwszymi jego wykonaniami, oraz budowę formalną z wyszczególnieniem charakterystycznych elementów górskich. W kolejnych podrozdziałach Autorka dość precyzyjnie przedstawia wykaz użytych przez kompozytora środków technicznych występujących w partii solowej, a także informacje na temat niewydanych materiałów nutowych koncertu.

Trzeci rozdział to rozważania na temat pierwszego nagrania koncertu z Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie. Doktorantka przedstawia perypetie związane ze zdobyciem materiałów, oraz ujednoczeniem, czy też uściśleniem zapisów nutowych partii solowej oraz poszczególnych elementów w partii orkiestrowej. Rozdział ten zawiera również bardzo interesujące i w niezwykle ciepłym tonie wypowiedzi dyrygentów, kompozytorów, koncertmistrzów, muzykologów, reżysera dźwięku na temat kompozycji Jana Adama Maklakiewicza, oraz wykonawczynie partii solowej na 30 Festiwalu Smyczkowym „Mistrzowie polskiej wiolinistyki” w Zielonej Górze – Katarzyny Lassak.

Rozdział czwarty poświęcony jest muzykującym rodzinom Lassaków i Maciatów pielęgnującym wielopokoleniowe, bardzo bogate górskie tradycje muzyczne. Autorka nawiązuje do części artystycznej pracy doktorskiej i zawartych tam nagrań utworów kultury tatrzańskiej, z których według niej czerpane są wzorce w formie dosłownej bądź ich podobieństwa na potrzeby powstania *II Koncertu skrzypcowego „Góralskiego”*. Badania prowadzone na bazie oryginalnych melodii górskich stanowiących zdaniem Doktorantki podobieństwa lub cytaty w Koncercie, stały się przyczynkiem do powstania jej własnych zapisów nutowych czy transkrypcji, stworzonych według jej interpretacji.

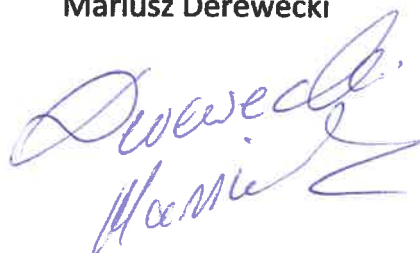
Ostatni rozdział pisemnej części pracy doktorskiej przedstawia *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* na tle innych koncertów skrzypcowych inspirowanych folklorem Podhala. Autorka, oprócz wcześniej omawianego dzieła Jana Adama Maklakiewicza, odnajduje konstrukcje typowe dla muzyki podhalańskiej w *II Koncercie skrzypcowym* Karola Szymanowskiego oraz w *III Koncercie* Grażyny Bacewicz zaznaczając jednocześnie, że *obecne w tym rozdziale obserwacje dotyczące „III Koncertu skrzypcowego” G. Bacewicz, wskazujące dotychczas nieodkryte źródła cytatów, są nowatorskie.*

Mgr Katarzyna Lassak w swej pracy doktorskiej podjęła moim zdaniem temat bardzo interesujący, wykraczający niejako poza ramy tak zwanej muzyki wysokiej. Uważam, że II Koncert skrzypcowy J. A. Maklakiewicza zasługuje na popularyzację w dobie poszukiwań nowych środków wyrazu nie tylko ze względu na wartości instrumentalne, ale na jego w dużej mierze ludowy charakter. Doktorantka, absolwentka klasy skrzypiec Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina a jednocześnie wieloletnia członkini rodzinnych zespołów ludowych Podhala w sposób bardzo przekonujący przedstawiła nam własną wizję rzezonego dzieła dając wyraz umiejętnościom łączenia elementów muzyki poważnej z ludowym charakterem poszczególnych fragmentów utworu.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Katarzyny Lassak *II Koncert Skrzypcowy „Góralski” Jana Adama Maklakiewicza. Pierwsze nagranie koncertu z orkiestrą symfoniczną i jego ludowych źródeł w wykonaniu kapeli góralskiej* pragnę stwierdzić, iż w temacie dzieła artystycznego, jak i jego opisu dysertacja ta zasługuje na wysoką ocenę. Stanowi ona według mnie istotny wkład w stan badań w zakresie muzyki XX wieku, będąc opracowaniem nie istniejącego dotychczas w polskiej literaturze branżowej ujęcia tematu. Doktorantka wykazała szeroką wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne, umożliwiające samodzielną pracę artystyczną. Praca doktorska mgr Katarzyny Lassak spełnia wymagania art.187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021. Poz. 478). Pracę doktorską mgr Katarzyny Lassak przyjmuję i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Mariusz Derewecki

Podstawowe dane osobowe recenzenta:
prof. dr hab. Mariusz Derewecki
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
Adres do korespondencji:
Os. Czecha 28/10, 61-287 Poznań
tel : 501049034
e-mail: dereweckimariusz@wp.pl

Poznań dn. 07. 08. 2022

Zleceniodawca :

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina - pismo z dnia 25.04.2022 r. Zlecenie recenzji dokumentacji doktorskiej w formie dzieła artystycznego z opisem w przewodzie doktorskim Pani Katarzyny Lassak prowadzonym na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.* (Dz. U. z 2021. poz. 478).

Dzieło artystyczne

Dzieło artystyczne Pani Katarzyny Lassak w pełni powiązane jest z muzyką polską, a ściślej mówiąc z muzyką regionu podhalańskiego. Wiodącym elementem tego dzieła jest *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana Adama Maklakiewicza nagrany w listopadzie 2021 roku w Studio Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie wspólnie z Orkiestrą Polskiego Radia pod batutą Pawła Kapuły. Znakomitym dopełnieniem dokonania artystycznego są utwory tradycyjnej muzyki góralskiej regionu Podhala będących niewątpliwie inspiracją dla powstałego

wiosną 1952-go roku *II Koncertu*. Należy również nadmienić że w części tych utworów wykonywanych przez wielopokoleniowy zespół rodziny Lassaków, Doktorantka występuje nie tylko jako skrzypaczka, a jej udziałem jest również śpiew oraz gra na piszczałkach.

II Koncert skrzypcowy „Góralski” jest kompozycją mało znaną, być może z racji braku dostępności drukowanych materiałów nutowych, jednak przedstawia on według mnie dużą wartość muzyczną, instrumentalną i zdecydowanie jest godzien szerszego rozpowszechnienia. Tym bardziej przekonuję się o tym po kilkakrotnym wysłuchaniu wykonania Doktorantki. Można by pokusić się o stwierdzenie: *odpowiednia kompozycja w odpowiednich rękach*. Mgr Katarzyna Lassak zważywszy na wieloletnie, rodzinne tradycje związane z muzyką góralską znakomicie oddaje charakter utworu łącząc podhalańskie motywy utworu z klasycznymi elementami koncertu skrzypcowego. Ekspresyjne wykonanie Kandydatki świadczy o dużym temperamencie, jak też wysokich umiejętnościach instrumentalnych. Dzieło Jana Adama Maklakiewicza posiada wiele istotnych problemów tak pod względem technicznym jak i muzycznym wpływających na jakość wykonania. Kompozytor stosuje najróżniejsze techniki skrzypcowe wymagające od wykonawcy dużej sprawności obu rąk i wyobraźni muzycznej. Wykonanie doktorantki charakteryzuje się bogactwem pomysłów artykulacyjnych mających na celu przybliżenie wartości muzyki Podhala, to znów powrotu w odpowiednich momentach do klasycznego wydźwięku dzieła. Bogaty i różnorodny dźwięk, gdzie należy masywny, nasycony jest na zmianę taneczną ekspresją przybliżającą góralską żywołowość, bądź odpowiednim dla realizacji wizji liryzmem. Umiejętność budowania napięć, prowadzenie pięknej frazy na dłuższych przestrzeniach świadczy o dużej wyobraźni, ale przede wszystkim o bardzo dobrym warsztacie skrzypcowym, bez którego przedstawienie tak ciekawej kreacji byłoby zdecydowanie utrudnione. Doktorantka operuje aksamitnym dźwiękiem w lirycznych tematach, nadaje odpowiedni kształt poszczególnym odcinkom frazowym co świadczy o bardzo dobrym opanowaniu przestrzeni między gryfem a podstawkiem, bardzo swobodnie porusza się w dynamikach od najcichszego piana do fortissimo, a jej dźwięk, niezależnie od charakteru danego fragmentu jest szlachetny i brzmiały. Szeroka paleta barw zaproponowanych w kreacji Kandydatki z pewnością uzależniona jest od wprowadzenia różnorodnych rodzajów wibracji których przykłady mamy w poszczególnych momentach dzieła, ale również, a może przede wszystkim od zróżnicowanych sposobów prowadzenia smyczka. Katarzyna Lassak wspólnie z dyrygentem Pawłem Kapułą i Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie stworzyli bardzo interesującą pod względem artystycznym kreację,

która mogłaby stanowić cenny materiał jako wzór do pracy nad tą niesłusznie zapomnianą kompozycją.

Część druga dzieła artystycznego pokazuje nam wielowarstwowość działań artystycznych Doktorantki i jej wszechstronność w dziedzinie muzyki. W materiale będącym nagraniem ludowych źródeł koncertu Jana Adama Maklakiewicza z rodzinną kapelą, *Muzyką Rodziny Lassaków „Heliosów”* z Zakopanego, jej udziałem są nie tylko wzorcowo, z dużą znajomością tematu wykonywane głosy (prym i sekund) na skrzypcach, ale z równym powodzeniem partie realizowane na piszczalce, a także śpiewane.

Reasumując, mgr Katarzyna Lassak poprzez zaproponowany przez siebie kształt dzieła artystycznego wprowadza słuchacza w prawdziwie góralskie klimaty łączące muzykę podhalańską z muzyką poważną tworząc bardzo ciekawą i spójną konstrukcję, która w wydaniu płytowym czy koncertowym byłaby cennym materiałem w dziedzinie upowszechniania kultury.

Opis dzieła artystycznego

Opis dzieła artystycznego pracy doktorskiej Katarzyny Lassak składa się z pięciu rozbudowanych rozdziałów:

1. Jan Adam Maklakiewicz. Życiorys i twórczość.
2. *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana Adama Maklakiewicza
3. Nagranie z Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie *II Koncertu skrzypcowego „Góralskiego”* Jana A. Maklakiewicza.
4. Nagranie z *Muzyką Rodziny Lassaków „Heliosów”* z Zakopanego ludowych źródeł koncertu. Archiwalne nagrania *prymistów*: pradziadka Franciszka Lassaka „Heliosa” i dziadka Józefa Maciaty.
5. *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* Jana A. Maklakiewicza na tle innych koncertów skrzypcowych inspirowanych folklorem górali podhalańskich.

a także wstępu, zakończenia, bibliografii, wykazu przykładów nutowych, ilustracji i tabel oraz aneksu.

W pierwszym rozdziale autorka przybliży sylwetkę Jana A. Maklakiewicza, jego drogę artystyczną jako kompozytora, pedagoga, dyrygenta chórów, organisty, publicyisty muzycznego i działacza stowarzyszeń muzycznych, oraz charakterystykę twórczości kompozytora na przestrzeni całego okresu działalności.

Rozdział drugi omawia genezę powstania utworu wraz z pierwszymi jego wykonaniami, oraz budowę formalną z wyszczególnieniem charakterystycznych elementów góralskich. W kolejnych podrozdziałach Autorka dość precyzyjnie przedstawia wykaz użytych przez kompozytora środków technicznych występujących w partii solowej, a także informacje na temat niewydanych materiałów nutowych koncertu.

Trzeci rozdział to rozważania na temat pierwszego nagrania koncertu z Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie. Doktorantka przedstawia perypetie związane ze zdobyciem materiałów, oraz ujednoczeniem, czy też uściśleniem zapisów nutowych partii solowej oraz poszczególnych elementów w partii orkiestrowej. Rozdział ten zawiera również bardzo interesujące i w niezwykle ciepłym tonie wypowiedzi dyrygentów, kompozytorów, koncertmistrzów, muzykologów, reżysera dźwięku na temat kompozycji Jana Adama Maklakiewicza, oraz wykonawczynie partii solowej na 30 Festiwalu Smyczkowym „Mistrzowie polskiej wiolinistyki” w Zielonej Górze – Katarzyny Lassak.

Rozdział czwarty poświęcony jest muzykującym rodzinom Lassaków i Maciatów pielęgnującym wielopokoleniowe, bardzo bogate góralskie tradycje muzyczne. Autorka nawiązuje do części artystycznej pracy doktorskiej i zawartych tam nagrań utworów kultury tatrzańskiej, z których według niej czerpane są wzorce w formie dosłownej bądź ich podobieństwa na potrzeby powstania *II Koncertu skrzypcowego „Góralskiego”*. Badania prowadzone na bazie oryginalnych melodii góralskich stanowiących zdaniem Doktorantki podobieństwa lub cytaty w Koncercie, stały się przyczynkiem do powstania jej własnych zapisów nutowych czy transkrypcji, stworzonych według jej interpretacji.

Ostatni rozdział pisemnej części pracy doktorskiej przedstawia *II Koncert skrzypcowy „Góralski”* na tle innych koncertów skrzypcowych inspirowanych folklorem Podhala. Autorka, oprócz wcześniej omawianego dzieła Jana Adama Maklakiewicza, odnajduje konstrukcje typowe dla muzyki podhalańskiej w *II Koncercie skrzypcowym* Karola Szymanowskiego oraz w *III Koncercie* Grażyny Bacewicz zaznaczając jednocześnie, że *obecne w tym rozdziale obserwacje dotyczące „III Koncertu skrzypcowego” G. Bacewicz, wskazujące dotychczas nieodkryte źródła cytatów, są nowatorskie.*

Mgr Katarzyna Lassak w swej pracy doktorskiej podjęła moim zdaniem temat bardzo interesujący, wykraczający niejako poza ramy tak zwanej muzyki wysokiej. Uważam, że II Koncert skrzypcowy J. A. Maklakiewicza zasługuje na popularyzację w dobie poszukiwań nowych środków wyrazu nie tylko ze względu na wartości instrumentalne, ale na jego w dużej mierze ludowy charakter. Doktorantka, absolwentka klasy skrzypiec Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina a jednocześnie wieloletnia członkini rodzinnych zespołów ludowych Podhala w sposób bardzo przekonujący przedstawiła nam własną wizję rzezonego dzieła dając wyraz umiejętnościom łączenia elementów muzyki poważnej z ludowym charakterem poszczególnych fragmentów utworu.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Katarzyny Lassak *II Koncert Skrzypcowy „Góralski” Jana Adama Maklakiewicza. Pierwsze nagranie koncertu z orkiestrą symfoniczną i jego ludowych źródeł w wykonaniu kapeli góralskiej* pragnę stwierdzić, iż w temacie dzieła artystycznego, jak i jego opisu dysertacja ta zasługuje na wysoką ocenę. Stanowi ona według mnie istotny wkład w stan badań w zakresie muzyki XX wieku, będąc opracowaniem nie istniejącego dotychczas w polskiej literaturze branżowej ujęcia tematu. Doktorantka wykazała szeroką wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne, umożliwiające samodzielną pracę artystyczną. Praca doktorska mgr Katarzyny Lassak spełnia wymagania art.187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021. Poz. 478). Pracę doktorską mgr Katarzyny Lassak przyjmuję i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Mariusz Derewecki

